

[Edel Saunte.]

tiske pris for mælk. Jeg mener derfor, at man kan fastslå, at rationaliseringen og mælkeordningen har medført en meget betydelig både procentvis og faktisk besparelse for forbrugerne.

Dernæst er der spørgsmålet om hygiejnen, og under dette problem må man sikkert behandle det specielle spørgsmål om billigmejerierne, og om der er nogen grund til at sørge over, at disse er forsvundet. De solgte, inden mælkeordningen kom, mælken til en pris af mellem 10 og 20 øre pr. l under gennemsnitsprisen, og det kunne de, fordi de dels ikke leverede alle mælkesorter, dels ikke havde nogen fast leverance, ikke havde åbent alle ugens dage og leverede mælken, efter som der tilfældigvis kunne indkøbes et billigere mælkekvantum, som ikke kunne gå ind i den samlede almindelige handel. Billigmejerierne havde gennemgående en væsentlig ringere hygiejnisk standard end de andre mejerier.

Den forrige kommission lod foretage en undersøgelse af disse billigmejeriers mælk og kom til det klare resultat, at billigmejerierne, for så vidt angik den rå mælk — og den udgjorde langt den største del af deres leverance — var af betydelig ringere hygiejnisk standard end de øvrige mejerier. For den lille del af disse mejeriers mælk, der var varmebehandlet, var forskellen ikke så klar, som den var for den rå mælk, men som sagt var det i det store og hele rå mælk, de leverede.

Jeg kan — med den højtærede formands tilladelse — citere, hvad der står på side 87 i den forrige kommissions betænkning i resumeet af de hygiejniske undersøgelser:

„Gennemsnitligt var rå mælk fra de undersøgte billigmejerier af en betydeligt ringere bakteriologisk kvalitet end rå mælk fra de andre undersøgte mejerier i samme størrelsesgruppe, og de to eneste prøver, som gav kortere reduktionsetid end en time, var fra billigmejerier.“

Denne undersøgelse blev foretaget af den tidligere mælkekommission af professor

Fredericia og professor Aage Jepsen, og jeg tror ikke, at dens rigtighed kan bestrides.

Hertil kom, at en del af den billige mælk solgtes i forretninger, der af hygiejniske grunde slet ikke egnede sig til at sælge mælk i, og endelig var disse forretninger af i høj grad skiftende karakter. Den ene dag solgte de mælk, den anden dag ikke. Det er karakteristisk, at de mejerier, som man fandt ved den første undersøgelse i 1938, ikke eksisterede, da man foretog en fornyet undersøgelse i 1939. Årsagen hertil var, at de i høj grad anvendte mælk som en reklamevare, en vare, som de kun solgte, fordi det i øjeblikket kunne tiltrække kunderne til en anden vare, som de specielt ønskede at sælge.

Er den almindelige hygiejniske standard nu blevet bedre? Den sidste mælkekommission lod overdyrlæge Hansen foretage en undersøgelse for København, og han fastslog i sin erklæring, at forholdene var blevet bedre; specielt var engrosleddet blevet bedre, og det stemmer helt med, at antallet af engrosmejerier er blevet nedsat, så at det er større mejerier, der eksisterer nu. Den hygiejniske undersøgelse, der blev foretaget af den første mælkekommission, viste nemlig, at der var en væsentlig kvalitetsforskel på mælk leveret fra de store mejerier og mælk leveret fra de mindre mejerier.

Også i detailhandelen viste det sig i København, at forholdene havde bedret sig, omend ikke så meget som i engrosleddet. Som en ting af særlig interesse skal vedrørende de hygiejniske forhold nævnes, at varmebehandlingen er slået helt igennem, og det hænger sammen med rationaliseringen og de større engrosmejerier, fordi der der har været mulighed for at foretage varmebehandlinger. De mange små mejerier og næsten alle billigmejerierne, som jeg nævnte før, var faktisk kun aftapningssteder og kunne ikke foretage en varmebehandling eller anden egentlig behandling af mælken.

For provinsens vedkommende er der også foretaget en undersøgelse af stadsdyrlæge Svend O. Koch. Han har undersøgt mælken